

Barne-, likestillings-, og diskrimineringsdepartementet

Deres ref.:

Vår ref.207.8/IMC

Dato: 1.2.2013

Endringer i folketrygdlovens bestemmelser om foreldrepenger

Akademikerne viser til invitasjon til å komme med høringsuttalelse i denne saken. Saken har vært til behandling i Akademikernes medlemsforeninger.

Akademikerne er enig i departementets beskrivelse av dette regelverket som komplisert og rigid. Selv blant våre medlemmer, som er bedre til å lese og tolke lovtekster enn brukere flest, har vi fått henvendelser fra fedre som har gått glipp av fedrekvote som følge av at krav om utsettelse har blitt for sent fremsatt. Dette oppleves svært urimelig, blant annet fordi dette vilkåret ikke har vært kommunisert på en klar måte.

Slik Akademikerne forstår saken dreier det seg om tre spørsmål:

- 1) Forslag om å oppheve dagens krav om at foreldrepermisjonen må tas ut som en sammenhengende periode.

Akademikerne støtter her departementets forslag.

- 2) Forslag om felles opptjeningspunkt for mor og far, i de aller fleste tilfeller tre uker før termin.

Akademikerne støtter ikke forslaget.

- 3) Forslag om å endre beregningstidspunktet for fars foreldrepengegrunnlag slik at beregningstidspunkt og opptjeningstidspunkt blir det samme.

Akademikerne støtter ikke dette forslaget, vi støtter departementets forslag B.

Til punkt 2)

Det er et mål at flest mulig fedre får anledning til å ta ut foreldrepenger. Departementets forslag vil innebære at fars opptjeningstidspunkt kommer tidligere enn det gjør i dag. Forslaget innebærer at noen fedre vil miste muligheten til å tjene opp rett til foreldrepenger. Forslaget vil også innebære en viss innskrenkning i familienes mulighet til å planlegge for opptjening av foreldrepenger, da far ikke lenger kan opptjene rett til foreldrepenger mens mor mottar foreldrepenger.

Departementet peker også på disse konsekvensene, men argumenterer i høringsnotatet med at også noen flere fedre vil kunne få rett til foreldrepenger ved en endring som skissert. Dette gjelder fedre som i dag mister opptjening, for eksempel fordi de går over fra arbeid til studier og dermed ikke har vært yrkesaktive i seks av de ti siste månedene før stønadperioden tar til. Videre hevder departementet at fedre fortsatt vil ha gode muligheter til å tilpasse seg opptjeningsreglene, selv med et felles opptjeningstidspunkt.

Akademikerne tror at gruppen fedre som risikerer å miste retten til foreldrepermisjon som følge av regelendringene er langt større enn den gruppen som antas å kunne tjene opp rettigheter under de nye reglene. Vi vil i midlertid påpeke at høringsdokumentet er mangelfullt når det kommer til tallgrunnlag. Vi hadde satt pris på om det hadde vært gjennomført beregninger av størrelsene på de ulike gruppene.

Slik Akademikerne forstår forslaget viser departementet til tre begrunnelser for forslaget:

1. Å klargjøre en uklar tilstand knyttet til fars rett og plikt til fedrekvote i tilfeller der far ikke har opptjent foreldrepenger når mor starter sitt uttak.

At regelverket oppfattes som uklart er et klart argument som taler for behov for endring. I dette tilfellet er Akademikerne imidlertid skeptiske til om det regelens substans som er problemet. Vår oppfatning er heller at det er regelens utforming og informasjonsmateriellet som er utfordringen. Vi mener dermed det burde være mulig å forbedre reglernes ordlyd og informasjonsmateriellet uten å svekke de materielle rettighetene.

2. En forenkling, både for NAV og foreldrene, da alle parter vil vite om begge foreldre har opptjent rett til foreldrepenger når stønadsperioden starter.

Akademikerne mener videre at det at endringen vil innebære en forenkling, ved at både NAV og foreldrene vil vite om begge foreldre har opptjent rett til foreldrepenger når stønadsperioden starter, ikke er en tilstrekkelig begrunnelse for endringsforslaget. Foreldrenes mulighet til å tilpasse seg regelverket, ved at far ved behov kan opptjene rett til foreldrepenger mens mor er i permisjon, er viktigere enn at partene før foreldrepengeperiodens start skal vite om de har opptjent rett. Det er ikke godtgjort tilstrekkelige innsparinger for NAV til at det berettiger et reelt kutt i rettigheter til foreldrepenger.

3. Et ønske om likebehandling av mor og far utfra rettferdighets- og likestillingshensyn.

Akademikerne har vanskeligheter med å se urettferdighet eller diskriminering i dagens ordning. Det kan her argumenteres med at mor og far allerede i dag har samme opptjeningstidspunkt: Begge kan opptjene rett til foreldrepenger ved å være yrkesaktiv i minst seks av de siste ti månedene før vedkommendes uttak av foreldrepenger tar til. Mor må av naturlige årsaker påbegynne sitt uttak tidligere enn far. Det at foreldrene av denne grunn har ulikt uttakstidspunkt bør imidlertid etter Akademikernes mening ikke ses på som uheldig av rettferdighets- og likestillingshensyn.

Oppsummert kan Akademikerne ikke se at de argumentene departementet anfører *for* en endring av opptjeningstidspunktet forsvarer en endring som potensielt fratrar mange fedre retten til foreldrepenger.

Til punkt 3)

Når det gjelder beregningstidspunkt, mener vi departementets forslag b) er det mest rimelige. Som følge av departementets øvrige forslag, til det kunne gå lang tid fra foreldrepengeperioden starter til far starter sitt uttak.

I denne perioden kan far ha hatt en ikke ubetydelig lønnsøkning, som det vil være urimelig at ikke regnes med i beregningsgrunnlaget. Offentlig sektor og deler av privat sektor, der arbeidstaker beholder lønnen sin mot at det tas refusjon i foreldrepengene fra NAV, vil kunne ha interesse i at far avvikler foreldrepermisjonen så tidlig som mulig i treårsperioden, for å få mest mulig av lønnen refundert. Dette vil medføre at formålet med lovendringen om å gjøre regelverket mer fleksibelt, ikke nås. Forslag a) vil dessuten kunne virke stagnerende på fars lønnsutvikling i treårsperioden.

Akademikerne støtter departementets forslag om at beregningstidspunktet for far er ved første gangs uttak, selv om far deler opp sitt foreldrepengeuttak.

Avsluttende kommentarer

Akademikerne har forståelse for et regelverk som er enkelt å forstå og enkelt å administrere. I sin innledning referer departementet til at NAV årlig mottar 550 000 henvendelser på foreldrepengeområdet og at om lag halvparten av dette dreier seg om fars uttak eller utsettelse.

Som nevnt innledningsvis får Akademikerne tilbakemeldinger fra medlemmer som har utfordringer med å forstå beskrivelsen av regelverk, utformingen av skjemaer og språket i svarbrev fra NAV i forbindelse med uttak av foreldrepenger. Vi tror det er rom for en betydelig forbedring av informasjonen om foreldrepenger og at dette kan bidra sterkt til å redusere tallet på 550 000 henvendelser årlig.

Akademikerne hadde satt pris på om høringsdokumentet hadde et bedre tallgrunnlag. Fordi vi ikke har noen indikasjoner på hvor mange foreldrepar det er snakk om i de ulike scenariene blir det vanskelig å vurdere de ulike alternativene opp mot hverandre. Akademikerne har tatt utgangspunkt i at dagens regler gir flest fedre størst mulighet for å tjene opp rett til foreldrepenger. Vi frykter også at de familiene der far risikerer å miste sin rett til foreldrepenger som følge av disse forslagene er familier med en svak tilknytning til arbeidsmarkedet og dermed også en svak økonomi. Behovet for å fedrene i disse familiene så lang tid som mulig på å opptjene rett til foreldrepenger har veid tungt i våre vurderinger.

Med vennlig hilsen
Akademikerne

Ivar Munch Clausen
Rådgiver